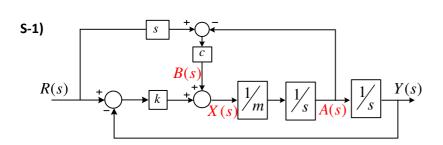
Otomatik Kontrol Vize Sınavı

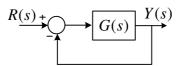
11.04.2013

Yanda blok diyagramı verilen sistem için;

a)
$$\frac{Y(s)}{R(s)} = ?$$

b) sisteme ait blok diyagram

şeklinde düzenlenmek istendiğindeG(s)=?

a)

1.yol, Doğrudan blok diyagramı üzerinden

- 1-) B(s) = c(sR(s) A(s))
- 5-) 4 numaralı denklem 1'de yazılır ise B(s) = c(sR(s) sY(s))
- 2-) X(s) = B(s) + k(R(s) Y(s))
- 6-) 4 ve 5 numaralı denklemler 2'de yazılır ise

$$sm(sY(s)) = c(sR(s) - sY(s)) + k(R(s) - Y(s))$$

3-)
$$A(s) = \frac{X(s)}{sm} \rightarrow X(s) = smA(s)$$

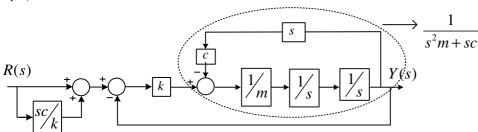
$$s^{2}mY(s) = scR(s) - scY(s) + kR(s) - kY(s)$$

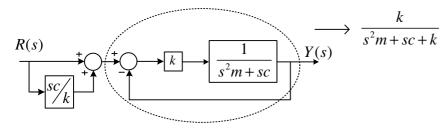
4-)
$$Y(s) = \frac{A(s)}{s} \rightarrow A(s) = sY(s)$$

$$Y(s)(s^2m + sc + k) = R(s)(sc + k)$$

$$\frac{Y(s)}{R(s)} = \frac{sc + k}{s^2m + sc + k}$$

2.yol,

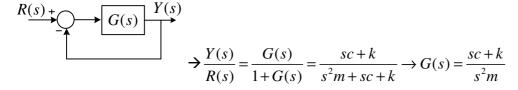

$$R(s) \underbrace{\left(\frac{sc+k}{k}\right)}_{s^2m+sc+k} \xrightarrow{Y(s)} Y(s)$$

$$\Rightarrow \frac{Y(s)}{R(s)} = \frac{sc+k}{s^2m+sc+k}$$

b)

r(t) = 5u(t)basamak giriş için;

i) Y(z)ifadesini elde ediniz.

$$r(t)$$
T=5s
$$0.8$$

$$50s+1$$

ii)
$$y(kT) = y(k) = ?$$
 elde ediniz

ii)
$$y(kT)=y(k)=?$$
 elde ediniz.
ii) $y(kT)$ 'nin son değerini $y(\infty)=\lim_{k\to\infty}y(kT)$ ve $y(\infty)=\lim_{z\to 1}(z-1)Y(z)$ ifadelerinden avriavrı hesaplavınız.

ifadelerinden ayrıayrı hesaplayınız.

i)
$$Y(s) = R^*(s)G(s) \to Y^*(s) = R^*(s)G^*(s) \to Y(z) = R(z)G(z)$$

$$r(t) = 5u(t) \rightarrow R(z) = 5\frac{z}{z-1}$$

$$G(z) = Z\{G(s)\}_{T=5s} = Z\left\{\frac{0.8}{50s+1}\right\}_{T=5s} = Z\left\{\frac{0.8/50}{s+1/50}\right\}_{T=5s} = \frac{0.8}{50}Z\left\{\frac{1}{s+1/50}\right\}_{T=5s}$$

$$G(z) = \frac{0.8}{50} \left[s + \frac{1}{50} \frac{1}{s + \frac{1}{50}} \frac{z}{z - e^{sT}} \Big|_{s = -1/50} \right]_{T = 5s} = \frac{0.016z}{z - 0.905}$$

$$Y(z) = R(z)G(z) = 5\frac{z}{z-1}\frac{0.016z}{z-0.905} = \frac{0.08z^2}{(z-1)(z-0.905)}$$

ii)1.yol rezidü yöntemi kullanılarak,

$$y(k) = (z-1)\frac{0.08z^2}{(z-1)(z-0.905)}z^{k-1}\bigg|_{z=1} + (z-0.905)\frac{0.08z^2}{(z-1)(z-0.905)}z^{k-1}\bigg|_{z=0.905}$$

$$y(k) = 0.842 - 0.762 * 0.905^{k}$$

2.yolbasit kesirlere ayırma yöntemi kullanılarak,

$$\frac{Y(z)}{z} = \frac{0.08z}{(z-1)(z-0.905)} = \frac{A}{(z-1)} + \frac{B}{(z-0.905)} \Rightarrow A = 0.842, B = -0.762$$

$$\frac{Y(z)}{z} = \frac{0.842}{z - 1} - \frac{0.762}{z - 0.905} = \frac{0.842z}{z - 1} - \frac{0.762z}{z - 0.905} \quad \Rightarrow y(k) = 0.842 - 0.762 * 0.905^{k}$$

iii)
$$y(\infty) = \lim_{z \to 1} (z - 1)Y(z) = \lim_{z \to 1} (z - 1) \frac{0.08z^2}{(z - 1)(z - 0.905)} = \frac{0.08 \cdot 1^2}{(1 - 0.905)} = 0.842$$

$$y(\infty) = \lim_{k \to \infty} y(k) = \lim_{k \to \infty} (0.842 - 0.762 * 0.905^k) = 0.842$$

S-3)

----3.SORU BURDA

a) (10p)

$$u_{ort}(t) = K \cdot u(t)$$

$$u_{ort}(t) = Ri_c(t) + V_c(t)$$
 ve $i_c(t) = C(t) \cdot \frac{dV_c(t)}{dt}$ olduğuna göre;

$$u_{ort}(t) = R \cdot C(t) \cdot \frac{d V_{c}(t)}{dt} + V_{c}(t)$$
 olarak elde edilir. Buradan;

$$\frac{d V_{c}(t)}{dt} = \frac{u_{ort}(t) - V_{c}(t)}{RC(t)} \text{ burada } C(t) = \frac{k_{c}}{V_{c}(t)} \text{ soruda belirtildiği gibi denklemde yerine koyulduğunda;}$$

$$\frac{d \ \mathbf{V_{c}(t)}}{dt} = \frac{u_{on}(\mathbf{t}) - \mathbf{V_{c}(t)}}{R \frac{k_{c}}{V_{c}(\mathbf{t})}} = u_{on}(\mathbf{t}) \frac{\mathbf{V_{c}(t)}}{R k_{c}} - \frac{\mathbf{V_{c}(t)}^{2}}{R k_{c}} \text{ olarak elde edilir.}$$

$$f_1 = \frac{d V_c(t)}{dt} = u_{ort}(t) \frac{V_c(t)}{Rk_c} - \frac{V_c(t)^2}{Rk_c}$$
 lineer olmayan diferansiyel denklem.

b) (5p)

 $V_c(t) = V_0$ olmak üzere;

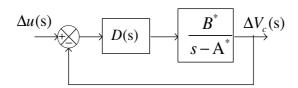
$$A^* = \left[\frac{\partial f_1}{\partial V_c(t)}\right]_{V_0, u_0} = \left[\frac{\partial \left(u_{ort}(t) \frac{V_c(t)}{Rk_c} - \frac{V_c(t)^2}{Rk_c}\right)}{\partial V_c(t)}\right] = \frac{u_0}{Rk_c} - \frac{2V_0}{Rk_c} \left[A^* = \frac{u_0 - 2V_0}{Rk_c}\right]$$

$$B^* = \left[\frac{\partial f_1}{\partial u(t)}\right]_{V_0, u_0} = \left[\frac{\partial \left(u_{ort}(t) \frac{\mathbf{V}_c(t)}{Rk_c} - \frac{\mathbf{V}_c(t)^2}{Rk_c}\right)}{\partial u(t)}\right] = \frac{V_0}{Rk_c} B^* = \frac{V_0}{Rk_c}$$

c) (10p)

$$s\Delta V_c(\mathbf{s}) = \mathbf{A}^* \, \Delta V_c(\mathbf{s}) + B^* \Delta u(\mathbf{s}) \, \boxed{\frac{\Delta V_c(\mathbf{s})}{\Delta u(\mathbf{s})} = \frac{B^*}{s - \mathbf{A}^*}} \, D(\mathbf{s}) \, \text{kontrol\"or olmak \"uzere s\"urekli-zaman kapalı çevrim}$$

kontrol blok diyagramını çiziniz.

Sürekli-zaman kapalı çevrim kontrol blok diyagramını

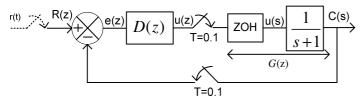
S-4)I.dereceden zaman sabiti 1 ve açık-çevrim kazancı 1 olan sistemin transfer fonksiyonuG(s) aşağıda belirtildiği gibi elde edilir;

$$\tau = 1; K = 1$$

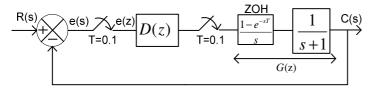
$$G(s) = \frac{K}{\tau s + 1} = \frac{1}{s + 1}$$

a)(10p)

Sistem, sayısal kontrolör "**D(z)**" ile kontrol edildiği için kapalı-çevrim kontrol blok diyagram; <u>ayrık-zaman</u> kapalı çevrim kontrol blok diyagram olarak çizilmelidir.

Veya

Şeklinde çizilebilir.

b) (10p)

Ayrık-zaman açık-çevrim transfer fonksiyonu: T=0.1

$$ACTF = D(z)G(z); D(z) = K$$

$$G(z) = Z\left\{\frac{1 - e^{-sT}}{s} \cdot \frac{1}{s+1}\right\} = (1 - z^{-1}) Z\left\{\frac{1}{s(s+1)}\right\}$$

$$G(z) = \frac{z - 1}{z} \left\{ \frac{1}{s(s+1)} s \frac{z}{z - e^{sT}} \bigg|_{s=0} + \frac{1}{s(s+1)} (s+1) \frac{z}{z - e^{sT}} \bigg|_{s=-1} \right\}$$
 T=0.1

$$G(z) = \frac{z-1}{z} \left\{ \frac{z}{z-1} - \frac{z}{z-e^{-0.1}} \right\} = 1 - \frac{z}{z - 0.9048}$$

$$G(z) = \frac{0.0952}{z - 0.9048}$$

$$\boxed{ACTF = K \frac{0.0952}{z - 0.9048}}$$
 olarak elde edilir.

c)(5p)

Ayrık-zaman kapalı çevrim transfer fonksiyonu;

$$T(z) = \frac{C(z)}{R(z)} = \frac{D(z) \cdot G(z)}{1 + D(z) \cdot G(z)}$$
 olarak hesap edilmelidir.

Buradan;

$$D(z) \cdot G(z) = K \frac{0.0952}{z - 0.9048}$$
 olduğuna göre (bkz 'b' şıkkı);

$$T(z) = \frac{K \frac{0.0952}{z - 0.9048}}{1 + K \frac{0.0952}{z - 0.9048}} = \boxed{\frac{0.0952K}{z - 0.9048 + 0.0952K}}$$
 olarak elde edilir.